

Raadsvergadering
3 februari 2022

Zaaknummer
1106820

Onderwerp: Ontwerpkeuze hervatting rioolvervanging en herinrichting Engboogerd

Aan de raad,

Onderwerp

Ontwerpkeuze hervatting rioolvervanging en herinrichting Engboogerd

Gevraagde beslissing

1. Te kiezen voor scenario 1 voor de voortgang van de uitvoer herinrichting Engboogerdbuurt,
2. Het bijbehorende aanvullend krediet van € 4.490.514 voor de uitvoer van het scenario beschikbaar te stellen
3. Een krediet van € 86.600 beschikbaar te stellen voor de herinrichting van de Ter Hulstraat
4. Een krediet van € 227.500 beschikbaar te stellen voor de herinrichting van de vier speelvoorzieningen in de wijk
5. De kapitaalslasten te behoeve van de rioolwerkzaamheden (aflopend van € 77.240 in jaar 1 tot € 42.455 in jaar 60) te dekken binnen het GRP
6. De overige kapitaallasten (aflopend van € 174.995 in jaar 1 tot € 153.691 in jaar 15) te dekken op het begrotingssaldo

Grondslag

Artikel 4.22 Wet Milieubeheer en artikel 3.5 Waterwet

Inleiding

In het gemeentelijke rioleringsplan 2018-2022 (GRP) is de vervanging van de riolering in de wijk Engboogerd opgenomen. Hierbij is als doelstelling opgenomen dat de bestaande gemengde riolering in de wijk wordt vervangen door een gescheiden rioolstelsel. Dit houdt in dat hemelwater en vuil water gescheiden worden opgevangen en afgevoerd.

De herinrichting van de Engboogerd is een complex project, dat tijdens de uitvoering verschillende tegenslagen heeft ondervonden. Deze tegenslagen betreffen onder meer het oplopen van vertraging bij het vervangen van kabels en leidingen door de nutspartijen, het uitbreken van Corona, de noodzaak het ontwerp op enkele punten aan te passen en de vondst van asbesthoudende voegenkit. Met name de vondst van asbest en de hieruit voortkomende kostenstijgingen vormde aanleiding om de werkzaamheden van de aannemer te schorsen en te onderzoeken hoe het project het beste voortgezet kan worden. Om dit mogelijk te maken heeft uw raad op 1 april 2021 een extra krediet ter beschikking gesteld ter versterking van de projectorganisatie én om verschillende scenario's voor de voortzetting van het project te onderzoeken. In het nu voorliggend raadsvoorstel vindt u de uitwerking van de vier onderzochte scenario's.

Bij alle vier de scenario's is onderzocht wat de gevolgen zijn voor de oorspronkelijke inschrijfstaat van de aannemer uit 2019. Er is onder meer rekening gehouden met de benodigde veiligheidsmaatregelen vanwege werken met asbesthoudend materiaal, stijgende kosten van (bouw)grondstoffen en een inflatiecorrectie. Ook is bij de berekeningen uitgegaan van nieuwe areaalgegevens en inzichten, zoals met betrekking tot de bodemsamenstelling. Daarnaast is bij alle scenario's rekening gehouden met 30 % aan VAT-kosten (= 'voorbereiding, administratie en toezicht'), 22% onvoorzien, 5% risico ondergronds, 5% risico

bovengronds en 5% risico overige bijkomende kosten. Deze percentages zijn gebruikelijk bij bouwprojecten van een dergelijke omvang.

Beoogd effect

De uitgangspunten van de bestuursopdracht van de raad tot herinrichting van de Engboogerdbuurt uit 2019 zijn:

1. Een duurzaam klimaat adaptief ingerichte wijk.
2. De riolering is vervangen door een toekomstbestendig rioolstelsel dat voor de komende 60 jaar weer goed functioneert.
3. Het hemelwater is afgekoppeld, waardoor neerslagpieken niet meer afgewenteld worden op omliggend gebied.
4. De openbare ruimte is klimaat adaptief ingericht door rekening te houden met bovengrondse afstroming van regenwater, waterberging en infiltratie binnen het plangebied.
5. De leefomgeving is verbeterd door vergroting van het groenvolume en daarmee wordt ook de hittestress verminderd.
6. De wijk is verkeersveilig ingericht.

Om binnen de vastgestelde kaders van de bestuursopdracht voor herontwikkeling van de Engboogerdbuurt af te kunnen ronden is een aanvullend krediet nodig voor het uitvoeren van één van de vier scenario's.

Beschrijving varianten/mogelijkheden

De scenario's op hoofdlijnen:

- Scenario 1: Het werk wordt uitgevoerd zoals voorzien. We vervangen het riool en voeren het werk uit volgens het oorspronkelijke plan. De aanwezigheid van asbest in het riool betekent dat er extra geld en tijd nodig is. Voor het opbreken van de riolering, betonnen opzetters en aansluitingen is meer tijd benodigd. Er zijn bijkomende kosten voor extra persoonlijke beschermingsmiddelen voor de werknemers in de sleuf, gebruik van ander en bijkomend materieel en het storten van asbesthoudend materiaal.
- Scenario 2: Huidige riool handhaven, er wordt niet afgekoppeld. We vervangen het riool niet, het riool wordt gerelined. Er wordt voor de voorbereiding en aanbesteding € 800.000, - meegenomen in de aanvraag van het projectkrediet. Er komt ook geen apart hemelwaterriool. Naar verwachting kan het bestaande riool nog zo'n 30 jaar mee zonder grootschalige maatregelen. De verwachting is dat er in de tussentijd wel meer onderhoud nodig is. Ook zullen de huisaansluitingen vervangen moeten worden.
- Scenario 3: Huidig riool handhaven en aanleggen hemelwaterriolering. We vervangen het riool niet, het riool wordt gerelined. Er wordt voor de voorbereiding en aanbesteding € 800.000, - meegenomen in de aanvraag van het projectkrediet. We leggen wel een apart hemelwaterriool aan. Er komen bovengrondse waterbergingen bij de speelplaatsen (Wadi's). Dit kan een complexe opgave worden, omdat het huidige vuilwaterriool in het midden van de straat ligt en we rekening moeten houden met kabels en leidingen en (nieuwe) bomen.
- Scenario 4: Huidig riool handhaven en aanleggen waterbergende fundering. We vervangen het riool niet, het riool wordt gerelined. Er wordt voor de voorbereiding en aanbesteding € 800.000, - meegenomen in de aanvraag van het projectkrediet. We leggen ook geen apart hemelwaterriool aan. In plaats daarvan komt er waterbergende fundering onder het wegdek in combinatie met een infiltratiesysteem. Zo kan hemelwater goed worden afgevoerd. Het water kan door de bestrating heen in de grond lopen en daar via het infiltratiesysteem afgevoerd worden. Zo'n systeem vereist veel onderhoud om het schoon te houden. Ook moeten er voor extreme weersomstandigheden noodvoorzieningen aangelegd worden, waarmee overtollig hemelwater water toch gedeeltelijk via het huidige riool kan worden afgevoerd.

Een nadere toelichting van de vier onderzochte scenario's vindt u in bijlage 1 van dit raadsvoorstel.

Argumenten

1.1. Scenario 1 voldoet het best aan de kwaliteitseisen zoals oorspronkelijk in het plan geformuleerd

Bij de start van het project hebben gemeente en bewoners actief samengewerkt. Dit was een intensief project waarin zowel bewoners als gemeente veel tijd en energie hebben gestopt. Scenario 1 voldoet het best aan de verwachtingen van bewoners en de ambities van de gemeente, zoals in de zeven ontwerpprincipes omschreven. Scenario 1 is het enige scenario waarbij de verwachte levensduur daadwerkelijk minimaal 60 jaar is, zoals verwoord in de bestuursopdracht.

Daarbij komt dat de samenwerking tussen bewoners en gemeente aan het begin van het project een voorbeeldfunctie kan hebben voor projecten in de toekomst. Die voorbeeldfunctie komt het best tot zijn recht wanneer, ondanks tegenslagen, de gemeente ervoor zorgt dat gezamenlijk geformuleerde ambities worden waargemaakt. Dat wekt vertrouwen bij bewoners om ook in de toekomst hun tijd en energie te steken in samenwerking met de gemeente.

1.2. Wateroverlast en klimaatadaptatie is actueler dan ooit

Het klimaat verandert, en daarmee de kans op meer hevige regenval en meer droge zomers in Nederland. De urgentie om ons hierop voor te bereiden blijkt onder andere uit het nieuwe IPCC-rapport uit 2021. Het KNMI spreekt over een 'dag met zware neerslag' als ergens in Nederland binnen 24 uur 50 mm of meer neerslag valt. Afgelopen meteorologische zomer kende met 16 dagen met zware regen een recordjaar van dit soort hevige buien. Het thema is dan ook actueler dan ooit en steeds meer mensen zien het belang van klimaatadaptatieve maatregelen in.

De scenario's 1, 3 en 4 voldoen aan de doelstelling om de wijk klimaatadaptiever in te richten door de bergingscapaciteit (= de hoeveelheid neerslag dat het systeem lokaal kan verwerken) fors te verhogen. Daarmee kan door middel van de aanleg van wadi's of ondergrondse berging meer hemelwater lokaal vastgehouden worden dan in de huidige situatie, waarin het hemelwater wordt afgevoerd via het vuilwaterriool, maar waarbij de capaciteit van het vuilwaterriool niet onbeperkt is. Omdat de wadi's of ondergrondse berging in de scenario's 1, 3 en 4 eveneens zorgen voor bodeminfiltratie van hemelwater, dragen deze scenario's ook bij aan dat andere thema van klimaatadaptatie: tegengaan van verdroging.

1.3. Met het verwijderen van asbest uit het gemeentelijk riool gaan we uit van het voorzorgsprincipe

De vondst van asbesthoudende voegenkit vormde de belangrijkste aanleiding om de uitgangspunten voor de herinrichting de wijk Engboogerd opnieuw aan uw raad voor te leggen. Er is op dit moment geen wettelijke verplichting asbesthoudend voegenkit te verwijderen. Hoewel er geen signalen zijn dat asbest in de grond een gevaar voor de volksgezondheid oplevert, is scenario 1 de enige variant welke uit gaat van het voorzorgsprincipe door het asbest uit de keten te halen voor in ieder geval het gemeentelijk riool. In de overige scenario's blijft het asbest in de keten (ondergronds) aanwezig. Daarnaast geldt dat bij de overige scenario's het risico bestaat dat nieuwe, strengere milieuwetgeving in de toekomst tot hogere kosten voor sanering van asbest leidt. Het is onvoorspelbaar wat de (financiële) langetermijnevolgen zijn wanneer we het asbest in de keten laten.

1.4. Op de lange termijn is scenario 1 economisch het meest voordelig

Alhoewel scenario 1 met € 4.490.514 (exclusief aanvullende kredieten voor de Ter Hulstraat en speeltoestellen) een hogere kredietaanvraag kent dan de scenario's 2 en 4, is het ook het enige scenario waarbij het krediet over een periode van 60 jaar tijd wordt afgeschreven. Om die reden is de berekening van de kapitaalslasten *per jaar* vergelijkbaar met de andere scenario's. Met het belangrijke verschil dat bij scenario 1 de riolering voor de komende 60 jaar wordt vervangen, en bij de scenario's 2, 3 en 4 het vuilwaterriool een economische afschrijftermijn van 30 jaar kent. Om die reden is voor het college scenario 1 het economisch meest voordelige scenario. Zie verder bij 'kosten, baten en dekking' voor een overzicht en toelichting.

Naast de jaarlijkse kapitaalslasten kennen de scenario's 2, 3 en 4 structureel hogere onderhoudslasten doordat het bestaande vuilwaterriool niet wordt vervangen. De ondergrondse waterbergende fundering uit

scenario 4 kent daarbij extra onderhoudslasten door de noodzaak deze fundering regelmatig te reinigen. Scenario 3 kent bovendien grote risico's op schade aan het huidige (vuilwater)riool vanwege de betrekkelijk krappe werkruimte voor het aanleggen van een gescheiden regenwaterriool.

3.1 In het oorspronkelijk ontwerp voldoet de Ter Hulstraat niet aan de eisen voor de verkeersveiligheid

Uit de evaluatie van het participatieproces voor de Engboogerdbuurt is onder meer gekomen dat bewonerswensen onvoldoende zijn getoetst aan technische haalbaarheid. Een voorbeeld hiervan is de Ter Hulstraat: in het oorspronkelijk ontwerp bleken de trottoirs te smal te zijn en de opritten onbruikbaar. Voor de verkeersveiligheid is het nodig éénrichtingsverkeer in te stellen.

4.1 In het oorspronkelijk ontwerp was te weinig budget uitgetrokken voor de speelvoorzieningen

Om aan de uitkomst van het participatieproces te kunnen voldoen is het noodzakelijk een extra budget voor de speelvoorzieningen op te nemen. In de oorspronkelijke budgetaanvraag voor de Engboogerdbuurt is hiermee onvoldoende rekening gehouden.

Kanttekeningen

1.1 Het scenario om het bestaande vuilwaterriool te renoveren is niet eerder aan de raad voorgelegd

Voor het definitieve ontwerp voor de herinrichting van de Engboogerd (vastgesteld door uw raad op 9 mei 2019) vormde het gemeentelijk rioleringsplan 2018-2022 (GRP) de basis. Het GRP gaat uit van het volledig vervangen van het huidige riool om zo te voldoen aan duurzame eisen ten aanzien van klimaatadaptatie (zowel opvangen extreme regenbuien als tegengaan verdroging). Niet eerder hebben wij u de keuze voorgelegd de levensduur van het bestaande vuilwaterriool te verlengen door middel van renovatie. In dit voorstel wordt alsnog deze integrale afweging gemaakt tussen levensduurverlengde werkzaamheden of volledige vervanging van de riolering aan uw voorgelegd. Voor het college biedt echter alles in ogenschouw genomen het wel vervangen van de bestaande riolering in combinatie met de aanleg van een hemelwaterriool, zoals beschreven in het oorspronkelijk ontwerp uit 2019 en zoals uitgewerkt in scenario 1, uiteindelijk ook nu de meeste voordelen.

1.2 De werkzaamheden voorzien niet in vervanging van de huisaansluitingen

De scenario's 1, 3 en 4 voorzien in een gescheiden opvang/afvoer van hemelwater voor wat betreft de openbare ruimte. Gelijk aan het oorspronkelijke ontwerp uit 2019 worden in deze scenario's het systeem van hemelwaterafvoer wel geschikt wordt gemaakt voor aansluitingen van de particuliere percelen, maar eindigen de gemeentelijke werkzaamheden iets voorbij de erfgrans. Het vervangen van de particuliere huisaansluitingen is een verantwoordelijkheid van de bewoner zelf.

Dat houdt tevens in dat in scenario 1 wel het asbest van het gemeentelijk riool uit de keten verdwijnt, maar dat eventueel in particuliere huisaansluitingen aanwezig asbestvoegenkit alleen wordt verwijderd wanneer de bewoner daar zelf opdracht voor geeft.

Wel geldt dat de aannemer alle huiseigenaren aanbiedt de huisaansluitingen te vervangen gelijktijdig met de werkzaamheden in de openbare ruimte.

De kosten voor deze werkzaamheden worden geraamd op € 1.500 per huisaansluiting. Met circa 400 woningen komen daarmee de kosten voor de gehele wijk uit op naar schatting € 600.000 extra. Het opdragen van deze extra werkzaamheden aan de aannemer, als onderdeel van de totale werkzaamheden, is aanbestedingsrechtelijk niet goed verdedigbaar en daardoor onwenselijk (zie ook bij kosten, baten de dekking).

Dat de huisaansluitingen niet binnen de projectgrenzen vallen wil overigens niet zeggen dat er na vervanging of renovatie van het riool geen maatregelen op privéterreinen meer worden uitgevoerd. Bij de aanstaande herziening van het GRP wil het college de mogelijkheid verkennen bewoners of wijkverenigingen te begeleiden in het toepassen van hemelwateropvang op individueel perceel-niveau.

Kosten, baten en dekking

In onderstaande tabel vindt u een overzicht van de verschillende kosten per scenario:

Scenario	1	2	3	4
Afschrijftermijn (riool)	60 jaar	30 jaar	30 jaar	30 jaar
Benodigd aanvullend krediet*	€ 4.804.614	€ 4.250.020	€ 4.627.000	€ 4.463.590
Waarvan voor het riool	€ 2.522.070	€ 1.969.967	€ 2.350.746	€ 2.503.675
Waarvan overige werkzaamheden**	€ 2.282.547	€ 2.280.054	€ 2.276.254	€ 1.959.915
Gemiddelde stijging rioolheffing per aansluiting eerste jaar	€ 11	€ 13	€ 16	€ 17
Kapitaallasten 1 ^e jaar, niet gedekt door GRP	€ 174.995	€ 174.804	€ 174.513	€ 150.260
Te ontvangen subsidie	€ 171.488	-	€ 171.488	€ 171.488
Geschatte beheerlasten per jaar	€ 83.250	€ 88.275	€ 110.301	€ 103.117

* Inclusief kredieten Ter Hulstraat en voorzieningen en met aftrek van de te ontvangen subsidie

** Zoals aanpassen Ter Hulstraat, vervangen speelvoorzieningen, aanbrengen nieuwe elementenverhardingen en vervangen groen. De afschrijftermijn van deze lasten bedraagt voor alle scenario's 15 jaar.

Voor het berekenen van de kapitaalslasten zijn wij uitgegaan van 1% rente, conform de voorschriften in het vigerende gemeentelijke rioleringsplan. Het grootste deel van het aangevraagde krediet zal worden verrekend met de rioolheffing. Bij scenario 1 betreft dat dus een geprognostiseerde stijging van het tarief met gemiddeld € 11 per jaar voor het eerste jaar na afsluiting van het krediet (aflopend tot gemiddeld € 6 in jaar 60). Het betreft hier nadrukkelijk een gemiddelde per aansluiting (uitgaande van 7.129 aansluitingen). Omdat het tarief dat huishoudens en bedrijven aan rioolheffing opgelegd krijgen afhankelijk is van het aantal vervuilingseenheden, dient dit bedrag niet letterlijk te worden genomen maar gelezen te worden als indicatie voor de tariefverhogingen ter vergelijking van de scenario's onderling.

Waar verrekening via de rioolheffing niet is toegestaan komen de structurele lasten ten laste van het begrotingssaldo.

De afschrijftermijnen van 60 jaar (scenario 1) respectievelijk 30 (scenario 2 t/m 4) voor de riolering betreffen een realistisch-conservatieve schatting op basis van landelijke adviezen. Het betreft hier nadrukkelijk economische afschrijftermijnen – de minimaal gegarandeerde levensduur van de infrastructuur. Het valt niet uit te sluiten dat de uiteindelijk technische levensduur van de gekozen oplossing in de praktijk langer is dan de economische levensduur, echter is dit niet op voorhand vast te stellen.

De gevraagde bedragen betreffen de maximale ramingen van het werk, inclusief 30 % aan VAT-kosten (= 'voorbereiding, administratie en toezicht'), 22% onvoorzien, 5% risico ondergronds, 5% risico bovengronds en 5% risico overige bijkomende kosten.

Wanneer het project uiteindelijk voor een lager bedrag wordt gerealiseerd, wordt het tarief van de rioolheffing naar beneden bijgesteld of, indien dit voor het eerste jaar niet meer mogelijk is, komt dit ten gunste van de reserve rioolheffing.

De kapitaalslasten (rente en afschrijving) lopen vanaf het jaar nadat het krediet geheel is afgesloten. Naar verwachting wordt het krediet in 2023 afgesloten, en worden de kapitaalslasten daarmee in 2024 geactiveerd. Dat houdt tevens in dat de verrekening van deze bedragen in de tarieven voor de rioolheffing plaats vindt vanaf 2024.

Het college heeft ook een raming op laten stellen wat, op basis van landelijke kengetallen, de verschillende scenario's jaarlijks aan beheerlasten (onderhoud) vragen. Die vindt u in de onderste rij van bovenstaande tabel. Een eventuele verhoging van de jaarlijkse onderhoudslasten wordt verwerkt in de begroting 2024 en verder.

Tot slot heeft het college zorgvuldig bekeken of continuering van de bestaande opdracht met de huidige aannemer past binnen het aanbestedingsrecht. Omdat in alle scenario's het nieuwe totaalbedrag voor de

uitvoering van de werkzaamheden (let op: dit betreft een ander bedrag dan het aan te vragen krediet) onder de Europese aanbestedingsdrempel blijft en er onder meer (naar analogie) gebruik kan worden gemaakt van de wettelijke mogelijkheden voor wijziging van de opdracht vanwege onvoorziene omstandigheden, komt het college tot de conclusie dat voortzetting van opdracht met de huidige aannemer rechtmatig is. Dit oordeel wordt ondersteund door de huisadvocaat van de gemeente Bunnik, die continuering van de opdracht met de huidige aannemer goed verdedigbaar acht. Een nieuwe aanbesteding zou niet alleen tot forse nieuwe vertraging hebben gezorgd, maar zou ook extra kosten met zich meebrengen (o.a. voor het organiseren van een nieuwe aanbesteding en de kosten om het bestaande contract af te kopen).

Uitvoering

Na de keuze voor één van de scenario's wordt de uitvoering opgestart. Prognose is dat de aannemer vanaf april 2022 daadwerkelijk het werk in de wijk kan hervatten.

Bijlagen

1. Toelichting scenario's hervatting werkzaamheden herinrichting Engboogerdbuurt

Ter inzage

-

Odijk, 21 december 2021

Burgemeester en wethouders van Bunnik,
de secretaris de burgemeester,

dhr. mr. G. Veenhof

dhr. R. van Bennekom

Nummer

1106820

De raad van de gemeente Bunnik;

gelezen het voorstel van burgemeester en wethouders van 21 december 2021;

b e s l u i t :

1. Te kiezen voor scenario 1 voor de voortgang van de uitvoer herinrichting Engboogerdbuurt,
2. Het bijbehorende aanvullend krediet van € 4.490.514 voor de uitvoer van het scenario beschikbaar te stellen
3. Een krediet van € 86.600 beschikbaar te stellen voor de herinrichting van de Ter Hulstraat
4. Een krediet van € 227.500 beschikbaar te stellen voor de herinrichting van de vier speelvoorzieningen in de wijk
5. De kapitaalslasten te behoeve van de rioolwerkzaamheden (aflopend van € 77.240 in jaar 1 tot € 42.455 in jaar 60) te dekken binnen het GRP
6. De overige kapitaallasten (aflopend van € 174.995 in jaar 1 tot € 153.691 in jaar 15) te dekken op het begrotingssaldo

Aldus besloten in de openbare vergadering van de raad van 3 februari 2022,

de griffier,

de voorzitter,

mw. H. Khairouni

dhr. R. van Bennekom

Procedure raadsvoorstel / -besluit

		Digitaal beschikbaar bij griffie
Onderwerp	Ontwerpkeuze hervatting rioolvervanging en herinrichting Engboogerd	NEE
Bijgevoegde stukken		JA
Ter inzage		NEE
Inhoud besluit B&W	1. Te kiezen voor scenario 1 voor de voortgang van de uitvoer herinrichting Engboogerdbuurt, 2. Het bijbehorende aanvullend krediet van € 4.490.514 voor de uitvoer van het scenario beschikbaar te stellen 3. Een krediet van € 86.600 beschikbaar te stellen voor de herinrichting van de Ter Hulstraat 4. Een krediet van € 227.500 beschikbaar te stellen voor de herinrichting van de vier speelvoorzieningen in de wijk 5. De kapitaalslasten te behoeve van de rioolwerkzaamheden (aflopend van € 77.240 in jaar 1 tot € 42.455 in jaar 60) te dekken binnen het GRP 6. De overige kapitaallasten (aflopend van € 174.995 in jaar 1 tot € 153.691 in jaar 15) te dekken op het begrotingssaldo	
Datum besluit B&W	21 december 2021	
In Voorrondes Open Huis	Bespreken	
Bijzonderheden		
Gewenste planning		
Open Huis	20 januari 2022	
Raad	3 februari 2022	
Uiterste datum Raad	Nee	
Agenda Commissie		
Datum bespreking	21 december 2021	
Opmerkingen		